

Poročilo o mednarodnem simpoziju komiteja za
muzeje uporabne umetnosti pri OCOM na Dunaju
(od 25. do 28. maja 1976.)

Kot uvod v poročilo podajam pogloblitve misli in sklepe prvega plenarnega sestanka (po generalni skupščini ICOM) v Rijksmuseum Amsterdam (od 21. do 24. aprila 1975.)

Sprejet je bil predlog internih pravil in sicer z dvema spremembama; pravila komiteja so sedaj naslednja:

1. Komite deluje z naslednjimi nameni:
  - a) poglobljanje povezav med muzeji uporabne umetnosti in z muzeji s posebnimi oddelki uporabne umetnosti,
  - b) podpiranje formiranja zbirk, razstav in konservacije uporabne umetnosti v kompleksnih muzejih,
  - c) organiziranje sestankov in načrtovanje akcij v tem smislu.
2. Odbor komiteja sestavljajo: predsednik, tajnik in en član komiteja.
3. Člane odbora izbirajo navzoči člani na kateremkoli, uradno sklicanem, sestanku komiteja.
4. Člane odbora potrjuje ali zamenjuje zbor generalne skupščine ICOM.

5. Tajnik vodi seznam članov, katerih status je overovljen s prisotnostjo na sestankih ali z dopisovanjem.

Glede na svojo skorajšnjo upokojitev je dosedanji predsednik komiteja H.Wakefield (Victoria & Albert Museum, London) odložil funkcijo. Na mesto predsednika je bil izvoljen A.L. den Blaauwen, vođa oddelka za kiparstvo in uporabno umetnost v Rijksmuseum, Amsterdam, ki je doslej opravljal posle tajnika. Novi tajnik pa je H. Ricke (vodja oddelka za kiparstvo in uporabno umetnost v Kunstmuseum, Düsseldorf). Dagmar Hejdova (Umelecko prumyslove muzeum, Praga), pa je bila v odsotnosti enoglasno izvoljena za člana odbora.

Nadaljnji dnevni red amsterdamskega sestanka je obsegal diskusijo o akvizicijski politiki in o praksi občasnih in potujočih razstav.

Rezultati: sprejet je bil sklep, da člani komiteja posredujejo tajniku seznam občasnih in potujočih razstav, ki pridejo v poštev za gostovanje. Realiziran je bil sklep s tem, da so člani prejeli vprašalnik in jih izpolnjene vrnili tajniku. Ta je oskrbel razmnoževanje in vsem članom posredoval complete izpolnjenih vprašalnikov. Muzejska stroka, ki se intenzivneje ukvarja z uporabno umetnostjo, ima sedaj več informacij o razstavnih in publicističnih dejavnosti (katalogi) na mednarodni ravni.

Dunajski mednarodni simpozij komiteja je poleg ekskurzij, ki jih je priredil gostitelj (Museum für angewandte Kunst), na treh sejah obravnaval naslednje strokovne teme in organizacijska vprašanja:

1. seja (torek, 25. maja): a) diskusija o vprašanjih in predlogih dopisnih članov.
b) razvoj cen na svetovnem tržišču z umetninami in starinami.
2. seja (četrtek, 27. maja): a) didaktične metode za ilustracijo stalnih in občasnih razstav uporabne umetnosti.
b) problemi in izkušnje z muzejskimi

depar.dansami.

3. seja (petek, 28.maja): a) diskusija o nadaljnjih aktivnostih komiteja.

b) priprave na kongres generalne konference ICOM v Moskvi in v Leningradu leta 1977.

ad.1) a (diskusija o predlogih in vprašanih dopisnih članov): Obravnavano je bilo vprašanje o potrebi po dveh uradnih jezikih (francoščine in angleščine) pri uradnem dopisovanju. Glede na to, da komite nima denarja za prevajalca, so se navzoči z enim ugovorom (predstavnica za Portugal v imenu vseh latinskih dežel) strinjali, da vodstvo komiteja korespondira samo v angleščini.

Udeleženci simpozija s z odobravanjem sprejeli predlog, da se praksa vprašalnikov o razstavah nadaljuje v radnih presledkih. Akcija se bo torej nadaljevala ter razširila na sporočanje o pomembnejših ureditvah ali preureditvah stalnih zbirk ter o publikacijah, ki se navezujejo na stalne postavitve ali večje zbirke. Tajnik H.Ricke bo ob koncu leta 1976. ali v začetku leta 1977 razposlal naslednje vprašalnike in oskrbel razmnževanje in razpošiljanje prejetih odgovorov.

ad.1) b (razvoj cen na tržišču z umetninami in starinami): temo je na amsterdamskem sestanku predlagal Erik Larssen iz Kopenhagena ter prevzel tudi uvodni referat. Kejub njegovi odsotnosti se je razvila splošna debata.

ad.2) a (didaktične metode za ilustracijo stalnih in občasnih razstav uporabne umetnosti): referat, ki naj bi uvedel temo, je zaradi odsotnosti referenta Dr Reinheckela iz Dresdena, odpadel. V diskusiji, ki se je kljub temu razvila, so bila sprejeta nasledna priporočila: legenda ob predmetu naj bi poleg običajnih podatkov (poimenovanje, datacija, provenienca) obsegala tudi inventarno številko, ki je zelo pomembna informacija za strokovno zainteresirane obiskovalce. V deželah, katerih uradni jeziki ne štejejo met t.i. "svetovne jezike" naj bi legendi dodali prevod v enem izmed svetovnih jezikov, pri čemer naj bi ustanove posvetile

kakovosti prevodov večjo pozornost kot doslej.

Da bi se ognili preobilici verbalnih informacij v sami razstavi, se je npr. Rijksmuseum odločil, da ob večjih razstavah uredi poseben informacijski prostor, kjer posreduje obiskovalcem vse potrebne, in ker ne motijo razstave, tudi zelo obsežne verbalne in slikovne komentarije na razstavno temo. Uvedbo informativnih listov, ki jih obiskovalci sami premljejo iz stojal ob predmetih ali razstavnih skupinah, je komite ocenil kot zelo učinkovit in muzeološko neoporečen prijem. Kljub temu, da predstavlja začetna informativnih listov resen finančni problem, se vedno več ustanov odloča za tak način posredovanja informacij. Komite informativne liste priporoča vsem muzejem v realizacijo.

ad. 2) b (izkušnje z muzejskimi depandansami): Temo je z referatom uvedel F.Windischgrätz in dunajskega muzeja uporabne umetnosti. V referatu se je omejil na poročanje o ureditvah depandans na gradovih in graščinah.

Ugotovljeno je bilo, da komite ne more vplivati na formiranje cen, kakor tudi muzeji nimajo v tem oziru prav nobene možnosti, da bi kot vplivni dejavniki posegli v događanje. Debata je zatem prešla na vprašanje odnosa muzejev do trgovine. Nekateri vodilni muzeji kot npr.: Rijksmuseum v Amsterdamu in Kunst museum v Düsseldorfu načeloma ne posredujeta trgovcem nobenih strokovnih informacij ali ekspertiz. Nasprotno pa številni švedski muzeji in tudi dunajski muzej uporabne umetnosti v okviru svojih rednih "dnevov odprte hiše" ne delajo razlike med zasebniki in trgovci, ki želijo informacije. Dunajski muzej namenoma goji zelo dobre odnose z vrsto uglednih starinarjev in je nekatere izmed njih imenoval celo za svetovalce. Načeto je bilo tudi preučiti vprašanje prohajanja starin in umetnin iz države v državo. Na vprašanje M.H.Kirby-ja (The Bowes Museum, Durham), ali v državah udeležencev simpozija ne obstajajo komisije, ki bi določale, kakšno in katero gradiva se lahko izvaža, se nihče ni oglasil s konkretnimi podatki. Nekateri (Danska, ZR Nemčija, Avstrija) so sicer poročali, da obstojijo okvirna določila, ki pa jih zaradi obsežnosti trga ni mogoče izvajati.

Poročevalka je na kratko orisala tozadevna zakonska določila v SFRJ in prakso, predvsem v SR Sloveniji, ta poudarila, da kljub

temu gradivo odteka v tujino. Posebej je opozorila, da je slehernna starina, ki po svoji kakovosti lahko kotira na svetovnem tržišču in izvira iz SFRJ, bila ilegalno izvožena. Glede na to, da predstavlja diplomatskih in konzularnih ekspozitur resen problem za države gostiteljice, je poročevalka postavila vprašanje, kako se države lahko ubranijo te vrste ilegalnega izvoza umetnin in starin. Edina, sporazmerno neučinkovita, možnost je, da se v konkretnem primeru država gostiteljica uradno pritoži pri vladi, katere predstavnik je odkupoval zaščiteno gradivo in ga name rava izvoziti v svoji diplomatski prtljagi.

Glede na to, da hrani muzej v svojih depojih zelo veliko kakovostnega gradiva in da nima nobene možnosti tega gradiva razstavljati v lastni hiši ter glede na dejstvo, da v Avstriji sicer ni veliko možnosti za ambientalni prikaz profane stanovanjske kulture, je urejanje takšnih muzejskih depandans zelo pozitivno. Večina njihovih depandans je urejena na gradovih v zasebni lasti.

ad. 3) a (diskusija o nadaljnjih dejavnostih komiteja):

prednjačili so predlogi, naj bi se obravnavale možnosti posodobljanja muzejev uporabne umetnosti, naj bi se razpravljalo o načelu, da se tovrstni muzeji posvetijo proučavanju in zbiranju sodobnega industrijskega oblikovanja, kar pa seveda vodi k nujnim spremembam v delokrogu in nalogah, skratka v profilu muzejev in zbirk uporabne umetnosti. Določneje očrtanih diskusijskih tem ni bilo, izmed navzočih tudi ni nihče prevzel obveznosti za referat, zatorej je bilo odboru naloženo, da teme naslednjega sestanka pripravi na korespondenčni način.

Pri sestavi tega poročila, poročevalka še ni razpolagala z urednim zapisnikom, temveč se je opirala na lastne notice. V kolikor bi uradni zapisnik vseboval priporočila, podatke in predloge, ki v tem poročilu niso zajeti, jih bo posredovala uredništvu Acta museologica za eventualno dodatno objavo.

Ljubljana, 25. junija 1976.

Hanka Štular

muzejski svetovalec Narodnega muzeja v Ljubljani